

Starsi bracia w wierze – plan lekcji dla młodzieży

Autor: Maciek Zabierowski (Centrum Żydowskie w Oświęcimiu)

- Grupa docelowa:**   wiek 16-19 lat
    wielkość 15-30 osób
- Miejsce:**   Synagoga Chewra Lomdej Misznajot w Oświęcimiu
- Czas trwania:**   90 min.
- Cele:**   1. Zrozumienie podstawowych wierzeń i praktyk w judaizmie
    2. Poznanie synagogi i jej funkcji w religii żydowskiej
    3. Przybliżenie wspólnego dziedzictwa judeochrześcijańskiego
- Rezultaty edukacyjne:**   1. Zdobyć/poszerzyć podstawowej **wiedzy** o judaizmie
    2. Rozwój **umiejętności** współpracy, rozumowania i stawiania pytań
    3. Kształtowanie **postawy** otwartości na inne kultury i style życia

Potrzebne materiały:

Flipchart, pisaki i kartki do flipcharta, pisaki, zestaw pakietów dydaktycznych* (do wypożyczenia w recepcji Centrum Żydowskiego w Oświęcimiu)

* Zagadnienia dla grup, będące częścią pakietów dydaktycznych, są zawarte w tym planie (s. 5-10)

Wymagania wobec osoby prowadzącej:

- znajomość podstaw metody pracy metodą projektu
- znajomość kluczowych zagadnień z zakresu podstaw religii i kultury żydowskiej

Wymagania wobec uczestników:

- podstawowa wiedza o judaizmie/judaistycznych korzeniach chrześcijaństwa
- gotowość do pracy w grupach

SPIS TREŚCI

Przebieg lekcji „krok po kroku”	s. 2-3
Bibliografia	s. 4
Zagadnienia do pracy dla grup	s. 5-10

Przebieg krok po kroku:

UWAGA! Przed przyjazdem do Centrum Żydowskiego w Oświęcimiu upewnij się, że zarezerwowałeś termin warsztatu w synagodze. Możesz to zrobić telefonicznie lub internetowo www.ajcf.pl/kontakt

1. Wstęp przed wejściem do sali głównej synagogi [5 min]

a) Wyjaśnij uczestnikom, że będziecie poznawać jedyną zachowaną z Holocaustu synagogę w Oświęcimiu pracując w grupach. Podziel uczestników na możliwie zróżnicowanych grupy 4-5 osobowe* (pod względem płci, znajomości, zainteresowań etc.).

*Dzielenie na grupy możesz wykonać w szkole przed przyjazdem do Centrum Żydowskiego

b) Przed wejściem do sali głównej synagogi poproś wszystkich chłopców w klasie o nakrycie głów

c) W synagodze poproś, żeby każda grupa usiadła przy jednym stole.

2. Wprowadzenie w synagodze [5 min]

a) Podział ról w grupach – poproś aby w każdej grupie osoby same zdecydowały o swoich rolach w realizacji zadania, które za chwilę przedstawiś. Przedstaw role:

- Analityk – analizuje materiały szukając odpowiedzi na zadane pytania
- Grafik – przygotowuje flipchart z prezentacją (tekst, grafika) wyników pracy
- Prezenter – występuje w imieniu grupy prezentując wyniki pracy
- Manager – nadzoruje pracę nad realizacją zadania oraz kontaktuje się z nauczycielem
- w przypadku grupy pięcioosobowej – Strażnik czasu – informuje o upływie czasu

b) Wyjaśnij, że celem jest przygotowanie przez grupy 5-7 minutowych prezentacji na zadany temat, które w najlepszy sposób przedstawią zagadnienie tworząc wspólną lekcję o synagodze i judaizmie.

c) Rozdaj pakiety materiałów (dostępne w oznaczonym pojemniku z tyłu synagogi) oraz kartki do flipchartu – po 1 na stół/grupę – i poproś o ich otwarcie i zapoznanie się z instrukcjami.

3. Praca w grupach [20 min]

a) Powiedz grupom, że mają 20 minut na realizację zadań, po których prezenterzy przedstawią wyniki pracy. Podkreśl, że każda osoba jest odpowiedzialna za swój zakres obowiązków oraz za współpracę grupy dla najlepszego rezultatu.

b) Twoim zadaniem jest „podróżowanie” pomiędzy wszystkimi grupami w celu pozytywnego motywowania do koncentracji oraz udzielanie pomocy merytorycznej.

c) Blisko końca czasu zakomunikuj jego upływ i przyznaj kilka dodatkowych minut w razie wyraźnej potrzeby.

4. Prezentacja wyników [40 min]

a) Poproś prezentera z pierwszej grupy o przedstawienie wyników pracy na flipcharcie oraz wyjaśnij, że po prezentacji będzie można zadawać grupie dodatkowe pytania.

Obserwuj prezentację i zadawaj dodatkowe pytania oraz ewentualnie uzupełnij wypowiedź prezentera.

Zadbaj o życzliwą atmosferę, nakłaniając uczniów do wzajemnego słuchania się i nagradzania ich brawami po zakończeniu wystąpienia.

b) Kontynuuj pracę z kolejnymi grupami.

5. Podsumowanie i refleksja [do 20 min]

a) Zapytaj czy do omówionych zagadnień lub tematu zajęć są jeszcze jakieś pytania i ewentualne wyjaśnij.

b) Zachęć do refleksji na temat co udało się osiągnąć, czego nowego się nauczyliście, co was zaskoczyło?

c) Zapytaj jak wam się pracowało, czy każdy brał aktywny udział i jest zadowolony ze swojej pracy?

d) Podziękuj wszystkim za wspólną pracę i świetny efekt. Podkreśl, że zagadnienia poznane na zajęciach można rozwijać samodzielnie i zaoferuj pomoc w poszukiwaniu źródeł w bibliotece, internecie etc. (patrz Załącznik – bibliografia).

Bibliografia

Dla osób rozpoczynających przygodę z poznawaniem judaizmu polecamy w pierwszej kolejności zapoznanie się z rozdziałami „Tożsamość żydowska” oraz „Tradycja Żydów – spuścizna wielu pokoleń” w podręczniku R. Szuchty i P. Trojańskiego, *Holokaust – zrozumieć dlaczego?* Warszawa 2003.

Do pogłębienia znajomości zagadnienia proponujemy następujące lektury:

1. A. Cała i in., *Historia i kultura Żydów polskich. Słownik*, Warszawa 2000.
2. K. Gebert i in., *Polski alef-bet. Żydzi w Polsce i ich odrodzony świat*, Warszawa 2010.
3. P. Jędrzejewski, *Judaizm bez tajemnic*, Warszawa 2009
4. M. i U. Tworuschka, *Religie Świata. Judaizm*, Warszawa 2009
5. Portal Forum Żydów Polskich – zestaw esejów na temat judaizmu
<http://fzp.net.pl/judaizm>

Osobom zaawansowanym w poznawaniu religii żydowskiej polecamy:

6. Stowarzyszenie 614. przykazania – judaizm w pytaniach i odpowiedziach:
<http://www.the614thcs.com>

RODZINA

Zadanie:

W oparciu o załączone materiały przygotujcie na flipcharcie 5-7 minutową prezentację

- aby prezentacja była ciekawa warto ją wzbogacić o symbole, rysunki i inne dodatki

- poniżej pytania, które mogą być pomocne w tworzeniu prezentacji:

1. Skąd wziął się obyczaj obrzezania i jakie ma znaczenie?
2. Kto i dlaczego świętuje *bar micwę* i *bat micwę*?
3. Jak wygląda tradycyjny żydowski ślub?
4. Co to jest ketuba?
5. Dlaczego pan młody tłucze kielich po wypiciu wina?
6. Czy judaizm dopuszcza rozwód?
7. Kto obchodzi *sziwę*?
8. Podaj kilka określeń na cmentarz w judaizmie
9. W oparciu o załączone zdjęcia podaj kilka przykładów symboli na *macewach* i ich znaczeń
10. Dlaczego zmarli muszą pozostać w miejscu pochówku?

SYNAGOGA

Zadanie:

W oparciu o załączone materiały przygotujcie na flipcharcie 5-7 minutową prezentację

- aby prezentacja była ciekawa warto ją wzbogacić o symbole, rysunki i inne dodatki

- poniżej pytania, które mogą być pomocne w tworzeniu prezentacji:

1. Do czego służy synagoga?
2. Które miejsce w synagodze jest najważniejsze?
3. W które dni tygodnia chodzi się do synagogi?
4. Ile osób jest niezbędnych aby odprawić w synagodze modlitwy?
5. Co jest głównym punktem modlitw?
6. Co to jest gmina żydowska?
7. Kim jest rabin/rabinka i jak się nim/nią zostaje?
8. Czym zajmuje się kantor?
9. Co wspólnego ma synagoga ze starożytną świątynią jerozolimską?
10. Dlaczego w synagodze nie ma przedstawienia Boga?

TORA

Zadanie:

W oparciu o załączone materiały przygotujcie na flipcharcie 5-7 minutową prezentację

- aby prezentacja była ciekawa warto ją wzbogacić o symbole, rysunki i inne dodatki

- poniżej pytania, które mogą być pomocne w tworzeniu prezentacji:

1. Czym jest Tora i dlaczego jest ważna w religii żydowskiej?
2. O czym opowiada Tora?
3. Kiedy w przybliżeniu powstała?
4. W jakim języku została napisana?
5. Jak wygląda Tora używana w synagodze?
6. Kto, kiedy i gdzie czyta Torę?
7. Skąd bierze się zwój Tory w synagodze?
8. Ile liter ma Tora?
9. Co to jest *jad* i do czego służy?
10. Czy poza Torą istnieją inne księgi w religii żydowskiej?

MODLITWA

Zadanie:

W oparciu o załączone materiały przygotujcie na flipcharcie 5-7 minutową prezentację

- aby prezentacja była ciekawa warto ją wzbogacić o symbole, rysunki i inne dodatki

- poniżej pytania, które mogą być pomocne w tworzeniu prezentacji:

1. Ile razy dziennie należy się modlić według żydowskiej tradycji?
2. W jakim języku modlą się Żydzi?
3. O czym mówi modlitwa *Szma Israel*?
4. Jak wygląda *talit*?
5. Co to jest *tefilin*?
6. Dlaczego niektórzy Żydzi noszą *pejsy*?
7. Gdzie wiesz się *mezuzę*?
8. Jak nazywa się po hebrajsku siedmioramienny świecznik i skąd pochodzi?
9. Do czego służy i jak wygląda *sidur*?
10. Dlaczego modląc się Żydzi w Polsce patrzą na wschód?

SZABAT

Zadanie:

W oparciu o załączone materiały przygotujcie na flipcharcie 5-7 minutową prezentację

- aby prezentacja była ciekawa warto ją wzbogacić o symbole, rysunki i inne dodatki

- poniżej pytania, które mogą być pomocne w tworzeniu prezentacji:

1. Czego pamiątką jest szabat?
2. Kiedy rozpoczyna i kończy się szabat?
3. Kto zapala dwie szabatowe świece?
4. Co to jest *kidusz*?
5. Dlaczego podczas piątkowej kolacji spożywa się dwie chałki?
6. Czy według tradycji można w szabat włączać urządzenia elektryczne?
7. Ile dusz ma człowiek w szabat?
8. Kiedy przygotowuje się posiłki na szabat?
9. Jaki dzień odpowiada szabatowi w chrześcijaństwie?
10. Czemu służy *hawdala*?

KOSZERNOŚĆ

Zadanie:

Zapoznaj się z materiałami i przedstaw na flipcharcie w dowolnej formie (tekst, rysunek, diagram itp.) przykłady dozwolonej i niedozwolonej żywności wg żydowskiej tradycji.

Uwzględnij także poniższe pytania:

1. Co oznacza po polsku hebrajskie *koszer*?
2. Skąd pochodzą reguły koszernego żywienia?
3. Dlaczego ortodoksyjni Żydzi mają w domach podwójną ilość naczyń i sztućców?
4. Które zwierzęta są koszerne?
5. W jakich sytuacjach nie można spożywać mięsa koszerne zwierząt?
6. Z czym można spożywać pokarmy określone jako *parwe*?
7. Kto wydaje certyfikat koszerności?
8. Czy cheeseburger jest koszerne?